

Hygienrutiner, FTV

Innehåll

Hygienrutiner, FTV	1
Syfte	3
Bakgrund	3
Roller och ansvar	3
Vårdgivarens ansvar	3
Verksamhetschefens ansvar	3
Arbetsledarens ansvar	3
Hygienombudets ansvar	4
Medarbetarens ansvar	4
Smittvägar	4
Basala hygienrutiner och klädregler	4
Skyddsutrustning:	4
Klinikens hygienrutiner	5
Behandlingsrum:	5
Unit:	5
Rutin innan första patient för dagen:	5
Rutin under varje patientbehandling:	5
Rutin efter varje patientbehandling:	6
Rutin efter dagens sista patient:	6
Anmäl alla tillbud	7
Rutiner vid tandtekniska arbeten:	7
Arbete i laboratorium:	7
Rutiner vid datorarbete	8
Tangentbord och mus:	8
Röntgen	8
Sensor	8
Panoramaröntgen med eller utan kefalostat	8
Digitalscanner	8
Öppet fönster, fläktar och portabla klimataggregat	8

Materialvagnar och materiallådor:	8
Vilrum:	9
Uppsökande verksamhet och tandvård i hemmet	9
Arbetskläder:	9
Instrument:	9
Mobil unit:.....	9
Dentoalveolär kirurgi på allmänklinik	10
Skyddsutrustning för personal vid basala kirurgiska ingrepp:	10
Skyddsutrustning vid mer omfattande kirurgiska ingrepp:.....	10
Operationsdukning:.....	10
Kemisk desinfektion	11
Transport av instrument mellan behandlingsrum och sterilcentral:.....	11
Sterilen	11
Diskdesinfektor:	12
Validering	12
Ultraljudsbad	13
Håliga rörformade instrument	13
Borr och filhantering	14
Borr till sterilt ingrepp	14
Rotkanalsfilrar	14
Dac.....	14
Varje vecka:	14
Varje månad:.....	14
Autoklivering.....	15
Hållbarhet autokliverade instrument.....	15
Paketering, märkning och förvaring av sterila instrument	16
Sista körningen av diskdesinfektor	16
Rutin för diskbänksavskiljare vid dagens slut.....	17
Renhetsgrader.....	17
Desinfekterade produkter	17
Sterila produkter.....	17
Vid tillfällig stängning av klinik	18
Dokumenthistorik.....	18

Författare:.....	19
Länkar	19
Signeringslistor:.....	20

Syfte

Syftet med detta dokument är att få en tydlighet och samsyn på hygien och öka följsamheten till hygienrutiner och få tillgång till riktlinjer och checklistor för mätning av hygien. Dessa riktlinje grundar sig på nationella hygienriktlinjer för Svensk tandvård. I detta dokument finns de hygienrutiner Folk tandvårdens personal ska följa.

Bakgrund

Tandvård ska bedrivas med en god hygienisk standard. Detta berör lokaler, utrustning, tillgång till vårdhygienisk kompetens samt hur vården planeras och organiseras, enligt Tandvårdslagen 1985:125 samt Patientsäkerhetslagen 2010:659.

Vårdhygieniska åtgärder har som mål att förebygga infektioner hos patienter, hindra smittspridning mellan patienter samt hindra smittspridning från patient till medarbetare och omvänt. Avsikten med hygieniska åtgärder är att på ett enkelt och ändamålsenligt sätt eliminera smittspridning.

Roller och ansvar

Vårdgivarens ansvar

Vårdgivaren ska planera, leda och kontrollera verksamheten så att kravet på god vård enligt Tandvårdslagen (1985:125) samt Patientsäkerhetslagen (2010:659) upprätthålls.

Verksamhetschefens ansvar

Verksamhetschefen ansvarar för tandvårdsklinikens vårdhygienrutiner samt ansvarar för att fördela arbetsuppgifter baserat på den enskildes kompetens.

Arbetsledarens ansvar

Arbetsledarens ansvarar för att det finns tid för hygienombudets arbetsuppgifter och ger stöd gällande hygienombudets roll.

Hygienombudets ansvar

Enheten arbetar enligt dokumentation och att kontroller utförs, signeringslistor signeras.

Deltar i möten för hygienombud.

Ha ett stående punkt på APT då hen utbildar/informerar enhetens personal.

Utbildar/informerar ny personal.

Rapportera BHK och jobbar med åiterrapportering och förbättringsåtgärder.

Se [uppdragsbeskrivning för hygienombud](#).

Medarbetarens ansvar

Den som är yrkesmässigt verksam eller under utbildning i verksamhet som innefattar arbetsmoment som innebär fysisk kontakt med patienter ska, i situationer där det finns risk för överföring av smittämnen, iaktta föreskrifter gällande basal hygien i vård och omsorg SOSFS 2015:10.

Enligt 6 kap. 4 § Patientsäkerhetslagen är hälso- och sjukvårdspersonal skyldig att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls.

Smittvägar

[Smittvägar - Vårdhandboken \(vardhandboken.se\)](#)

Basala hygienrutiner och klädregler

En av de viktigaste åtgärderna för att hindra smittspridning inom tandvården är att tillämpa basal hygien i vård- och omsorg enligt SOSFS 2015:10, AFS 2023:10 och AFS 2023:11.

Basala hygienrutiner ska tillämpas av all tandvårdspersonal vid undersökning och behandling oberoende av kännedom om patienten bär på en känd smitta eller inte.

Se de Regionövergripande reglerna nedan:

[Basala hygienrutiner och klädregler – Region Uppsala](#)

Skyddsutrustning:

Tilllägg för tandvården så gäller även:

- Om man använder lappar ska dessa glasögon vara utrustade med sidoskydd alternativt med visir framför lapparna. Alla nybeställda lappglasögon måste vara utrustade med sidoskydd som ska behållas på glasögonen.

Klinikens hygienrutiner

Behandlingsrum:

- Behandlingsrummets ytor ska vara rena och fria från instrument och material.
- Förvara instrument och material i stängda skåp och lådor för att undvika stänk samt för att lätt kunna desinfektera ytor.
- Torka skåp och lådor med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt en gång i veckan.
- Möbler ska vara avtorkningsbara och tåla alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.
- I vådrummet ska inte gardinlängder, korta gardinkappor, utanpåliggande persienner, draperier eller mattor förekomma.

Unit:

- Om uniten inte har inbyggd vattenrening kan unitens vatten vara förorenat med patogena bakterier.
- Vattenprov tas 1 gång/år.
Se Mikroorganismer i tandläkarunit, FTV.
Om provet visar för höga värden tas provet om.
Se tolkningsguiden.
Visar det fortfarande för höga värden kontaktas ansvarig tekniker.
- Viktigt att repetera hantering och att ny personal instrueras. Varje unit skall ha en signeringslista att vattenrening gjorts enligt tillverkarens rekommendationer och vilken typ av vattenrening som genomförts. Signeringslistan sparas i 2 år.

Rutin innan första patient för dagen:

- Genomspolning av unitens slangsystem görs enligt tillverkarens anvisningar. Om vattenreningssystem saknas ska systemet genomspolas minst 3 minuter.
- Desinfektera bänkytor, brickbord, instrumentbrygga inklusive slangar, assistentenheter, lampa, röntgenapparat, mus och tangentbord med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.
- Rengör behandlingsstolens underrede och fotpedal.

Rutin under varje patientbehandling:

- Instrumenten torkas rena från materialrester vid behov och läggs i rätt ordning på brickan
- Använd injektionssprutor med integrerad säkerhetsanordning.
- Den använda kanylen eller annat använt vasst föremål ska genast efter användning läggas i behållare för stickande och skärande avfall ([AFS 2023:10](#))

och [2023:11](#)). Ska kasseras av användaren och ska inte överräckas till annan person. [Kanylhantering](#)

De ska köras i diskdesinfektor dagligen eller oftare vid behov.

- Vid stänk eller spill ska den orena/kontaminerade ytan omgående rengöras och desinfekteras med alkoholbaserat desinfektionsmedel med rengörande effekt.

Rutin efter varje patientbehandling:

- Instrumenten torkas rena från synliga materialrester och blod.
- Lösa instrument läggs på separat låsbar bricka.
- Kompositpistol torkas med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.
- Materialrester och Dentalavfall sorteras enligt [Avfallshandbok gällande Folk tandvården](#)
- Engångsmaterial sopsorteras enligt gällande [RU 11.2 Avfallshandbok för Region Uppsala](#).
- Sugslangar sugs igenom med vatten efter behandling och desinfekteras på utsidan med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt mellan varje patient
- EMS-handstycket, hand- och vinkelstycken, blästerspets, suger och vattenglas, byts mellan varje patient.
- Orena instrument transporteras direkt till sterilen.
- Flergångsborr ska läggas i ytdesinfektionsmedel +50 med antikorrosionsmedel, sedan körs de i ultraljudsbadet (skölj borren i efterhand) och avslutningsvis körs de i diskdesinfektorn.
- Alla bänkytor, brickbord, instrumentbrygga inklusive slangar, sugslangar, assistentenhet, hårdljuslampa, operationsbelysning, röntgenapparat, mus och tangentbord, övrig specialutrustning och behandlingsstolen ska desinfekteras med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.

Rutin efter dagens sista patient:

- Rengör unitens silar i diskho där amalgamavskiljare finns. Spiton med silar rengörs dagligen eller oftare vid behov. Om silarna är för flergångsbruk rengörs dom i sterilen vid diskbänk med amalgamavskiljare. Silarna **får inte** köras i diskdesinfektorn då den saknar amalgamavskiljare. Silarna kastas i behållare för "Farligt avfall låghaltigt amalgam".
- Sugslangar sugs igenom med rengöringsmedel enligt tillverkarens instruktioner.

- Sugslangsadapterar monteras isär, sköljs i vasken som är ansluten till amalgamavskiljare och desinfekteras i diskdesinfektor.
- Trevägsspruta/blästerhandtag monteras isär efter dagens slut eller oftare vid behov. Blästerhandtaget desinfekteras i diskdesinfektor, adaptern till engångsblästerspetsen desinfekteras enligt tillverkarens anvisning.
- Häng upp fotpedalen och hissa upp stolen så att städning av golven underlättas.

Anmäl alla tillbud

Anmäl alla stick och skärskador via [Medcontrol](#) som en arbetsskada i modulen "Arbetsmiljö".

Ring infektionskliniken, tel.018- 611 56 23 för rådgivning.

Mer information finns under

[stick och skärskador.](#)

[Smittskydd-Personalinfektioner.](#)

Rutiner vid tandtekniska arbeten:

- Rengöring ska ske i laboratorium eller diskrum så snart som möjligt för att undvika att saliv och blod torkar in.
- Rengör avtrycken och tandtekniska arbeten med kallt vatten direkt efter avtryckstagningen/provningen i laboratorium eller diskrum.
- Lägg avtrycket i en burk eller plastpåse och håll på alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt i ca 1 minut. OBS! Tiden ska inte överskridas.
- Skölj noga med kallt vatten efter desinfektionen för att förhindra att avtrycken tar skada. Notera på följesedeln att avtrycket är desinfekterat.
- Tandtekniska arbeten som kommer från tandteknikern ska desinfekteras innan de provas på patient.
- Hårt smutsade tandtekniska arbeten, till exempel gamla proteser avsköljs, rengörs mekaniskt med borste alternativt rengörs i ultraljud med vatten och handdiskmedel. Arbetet läggs sedan i desinfektionsmedel.

Arbete i laboratorium:

- Engångs skyddsförkläde, skyddsglasögon/visir, munskydd samt yt- och handdesinfektionsmedel ska finnas lättillgängligt i puts/laboratorium.
- Ta nytt putsmedel och pimpsten till varje tandtekniskt arbete.
- Använda trissor och borr desinfekteras efter användning.
- Handstycke, slangar, bänkar och dragskåp rengörs och desinfekteras mellan tandtekniska arbeten.

- Desinfektera och skölj av arbetet med vatten innan du provar i patientens mun.

Rutiner vid datorarbete

Tangentbord och mus:

- Tangentbord och mus som är avsedda för vårdmiljö ska användas.
- Tangentbord och mus ska desinfekteras mellan varje patient.
- För kamera, följ tillverkarens anvisningar för rengöring och desinfektion av fotoutrustning.

Röntgen

Desinfektera huvudströmbrytaren, exponeringsknapp, röntgenriktmedel, röntgenkragen och i förekommandefall separat röntgenstol, med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt efter varje patientbehandling.

Sensor

Vid exponering med sensor används sensorpåse. Rengör och desinfektera sensor och sladd.

Panoramaröntgen med eller utan kefalostat

Ta bort bitpinnen efter exponering och desinfektera den i diskdesinfektor. Desinfektera huvudströmbrytaren, hakstöd, sidostöd, öronpinnar, manöverpanel och exponeringsknapp.

Digitalscanner

Hänvisas till dokument [TRIOS skanner, FTV.pdf, regionuppsala.se](#)

Öppet fönster, fläktar och portabla klimataggregat

Öppna fönster, fläktar och portabla klimataggregat ska inte användas på behandlingsrum eller där desinfekterat eller sterilt material hanteras eller förvaras.

Ytorna ska desinfekteras före uppdukning om fönstret varit öppet för vädring.

Materialvagnar och materiallådor:

- Använd vagnar och lådor med lock.
- Vagnar och lådor hålls stängda under behandling.

- Desinfektera vagnar och lådor en gång i månaden eller oftare vid behov.

Vilrum:

- Säng och kudde i vilrummet ska vara avtorkbara.
- Eventuella lakan ska bytas efter varje patient.
- Rummet ska vara utrustat med tvättställ, tvål samt handdesinfektion, munskydd och skyddsförkläde.

Uppsökande verksamhet och tandvård i hemmet

Basala hygienrutiner, klädregler och skyddsutrustning som i övrig tandvårdsverksamhet gäller.

Arbetskläder:

- Vid patientnära arbete används alltid plastförkläde som kasseras efter användning.
- Arbetskläder får bäras vid färd mellan flera arbetsplatser.
- Ytterplagg vid förflyttning utomhus är tillåtet ovanpå arbetskläderna.
- Engångskläder kastas dagligen.

Instrument:

- Desinfektera om möjligt avställningsytor innan de täcks med plastade underlägg.
- Instrument som tas med från kliniken ska vara desinfekterade och transporteras i tätslutande emballage, till exempel plastlådor med lock.
- Transportlådor ska ha olika färg som markerar rent och orent gods.
- Transportlådor ska rengöras och desinfekteras dagligen i diskdesinfektor.
- Instrument som inte använts under dagen anses som orena och ska diskas i diskdesinfektor. Emballagen rengörs och spritas.
- Vid injektion används engångssprutor med integrerat stickskydd till exempel Ultra Safety Plus. Använda sprutor läggs i särskild behållare avsedd för stickande och skärande avfall.

Mer information finns under [Väskor i vård](#).

Mobil unit:

- Kyl och spolvatten renas med avsedd klortablett enligt tillverkarens instruktioner.

- Det uppsamlade sugvattnet tas med till kliniken och töms i vask med amalgamavskiljning.
- Vid transport avlägsnas sugvattenbehållaren från uniten och behållaren försluts.

Dentoalveolär kirurgi på allmänklinik

Skyddsutrustning för personal vid basala kirurgiska ingrepp:

- Engångsplastförkläde.
- Operationsmössa.
- Sterila operationshandhandskar.
- Visir och munskydd klass IIR.
- Skägg ska täckas med skäggskydd eller op-hjälm i kombination med munskydd.

Skyddsutrustning vid mer omfattande kirurgiska ingrepp:

Fixtur och implantatinstallationer, sinuslyft, rotspetsoperationen och liknande.

- Byta till rena kläder.
- Operationsrock.
- Operationsmössa.
- Sterila operationshandhandskar.
- Visir och munskydd klass IIR.

Operationsdukning:

- Patientens hår täcks med operationsmössa.
- Steril duk läggs på patientens bröst.
- Vattentillförseln till vinkelstycket stängs av om inte separat operationsmaskin används.
- Slangen till bormaskinen kläs med steril slangstrumpa.
- Sterilt vinkel- eller handstycke monteras.
- Desinfekterat brickbord täcks med steril duk.
- Steril operationsbricka ställs fram.
- Operationslampans handtag täcks med sterilt emballage alternativt sterilt lamphandtag.
- Steril operationssug monteras.

- Kirurgihandstycke ska plockas isär enligt tillverkarens instruktioner.

Kemisk desinfektion

Kemisk desinfektion används enbart till gods som ej tål värmedesinfektion och ska alltid föregås av rengöring. Instrumenten sänks ner i desinfektionsmedel. Följ tillverkarens anvisningar. Använd ytdesinfektionsmedel + 50 med antikorrosionsmedel, instrumenten ska vara i badet i 20 minuter, vätskan byts varje dag. Se också vårdhandbokens anvisning, [Desinfektion av föremål](#).

Torka instrumenten snarast.

Transport av instrument mellan behandlingsrum och sterilcentral:

- Vid behov används handskar och skyddsförkläde vid insamling och hantering av rena instrument.

Sterilen

Steriliseringsverksamhet ska ske enligt bland annat, [Processer för rengöring, desinfektion och sterilisering - Validering och rutinkontroll inom svensk vård och omsorg](#).

All dokumentation kring funktionskontroll av utrustning sparas i pärm.

- Innan uppstart och efter avslut på dagen desinfekteras alla bänkytor och tagytor.
- Desinfektera avlastningsytan avsedd för gods mellan rengöringsprocesserna.
- Flödet ska vara från orent till rent.
- Torka skåp och lådor med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt en gång i veckan.

Diskdesinfektor:

- Orena instrument placeras direkt i diskdesinfektor
- Kör maskinen ofta för ett bra rengöringsresultat och ett bättre flöde. Lämna inte diskdesinfektor med smutsig last över natten.
- Använd flytande diskmedel, avsett för medicintekniska instrument, i automatisk doseringsmodul. Använd skyddsutrustning!
- Brickor och instrumentkorgar fördelas glest och jämnt så att vattnet kan nå alla instrument både under och ovanifrån. Följ noga den instrumentplacering som är utprovad vid installation och årlig UPQ, upprepad processkontroll.
- Använd perforerade brickor som är låsbara.
- Disk måste visuellt granskas och funktionskontrolleras efter att ha körts i diskdesinfektorn. Det behövs bra ljus och förstoringsglas.
- Släng instrument som har sprickor, slitage, rost och missfärgningar. Rost smittar till andra instrument och metaller.
- Alla kirurgiska instrument och ledade instrument ska funktionstestas och smörjas efter diskdesinfektor enligt tillverkarens rekommendationer. (Art. 119-78900-1 eller CJ600). Överskotts oljan torkas bort med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt.
- Orent gods rengörs manuellt och desinfekteras i diskdesinfektor på nytt för att kunna betraktas som desinfekterat.
- Desinfekterade instrument och produkter ska skyddas från fukt och damm. Förvaras avskilt från gods med annan renhetsgrad i stängt skåp eller låda.
- Skapa en rutin där instrumenten körs en gång per vecka för att vara säker på att det förblir höggradigt rent. (7 dagar)
- Rengör skåp, lådor och hyllor med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt i samband med veckorengöring av instrument. Dagliga och regelbundna kontroller.
- Kontrollera att insatsen dockar ordentligt mot vattenanslutning.
- Töm och rengör bottensil.
- Kontrollera visuellt kammaren, lucka och avlopp.
- Kontrollera att spolarmarna kan rotera, är rätt vända och att dysor (spolhål) inte är tilltäppta.
- Kontrollera disk- och sköljmedelsförbrukning. Kontrollera med 1 g/vecka åtgången av diskmedel, till exempel med ett streck på dunken. (Ett grovt mått är 25 diskningar/liter diskmedel.)
- Signera i [signeringslista](#)

Validering

Den standard som beskriver tillvägagångssättet vid validering och kontroll av disk- och spoldesinfektorer är SS-EN ISO 15883 - 2:2009 Krav och provningsmetoder för disk-

och spoldesinfektor med värmedesinfektion av kirurgiska instrument, anesthesiutrustning, kärl, skålar, utensilier, glasvaror etc.

Validering av en ny diskdesinfektor omfattar installationskontroll, funktionskontroll samt processkontroll. Upprepad processkontroll ska göras årligen (UPQ).

Kontrollåtgärderna och resultaten som dokumenteras på checklista sparas i 3 år. (SIS-TR46:2014)

Ultraljudsbad

Utrustning för ultraljudsbad skapar en ljudfrekvens som överförs till vatten och skapar kavitationsbubblor, cirka 0,1 millimeter i diameter. Dessa bubblor imploderar och kan därmed avlägsna smuts från instrumenten. Behandling i ultraljudsbad underlättar den manuella rengöringen genom att smutsen skakas loss. Effekten kan förbättras genom uppvärmning av vattnet 35 – 40 grader. Temperaturen på vattnet bör ej överstiga 50 grader för att undvika koagulering.

- Följ tillverkarens anvisning.
- Använd glasbägare.
- Instrumenten måste täckas av vatten.
- Byt vätskan minst 1 gång per dag eller oftare vid behov.
- Behållaren rengörs vid vätskebyte.
- Som rengöringsvätska rekommenderas vatten med tillägg av en liten droppe diskmedel mot ytspänning.
- Skölj borr under vatten innan de körs i diskdesinfektor.
- Rengöring i ultraljudsbad måste alltid följas av desinfektion.
- Kontrollera ultraljudsbadets funktion enligt tillverkarens anvisning. Kontrollen kan göras med tex. kemisk indikator, mätutrustning eller folie. När folie används: Lägg ner aluminiumfolie enkelt, inte vikt. Kör ordinarie program. Det ska bli fullt av hål i aluminiumfolien. Fyll i signeringslista minst 1 gång/månaden.
Ljud från ultraljudsapparat kan vara skadligt för hörseln.

Håliga rörformade instrument

Håliga rörformade instrument, rengörs och desinfekteras i första hand i diskdesinfektor med genomspolningsfunktion (spolbrygga). Om spolbrygga saknas behandlas instrumentet i ultraljudsapparat och därefter utförs rengöring och desinfektion i diskdesinfektor. Lägg sedan instrumentet på öppen bricka och desinfektera den rörformade delen genom autoklavering. Använd validerat program. Eftersom det är svårt att säkerställa att rörformade instrument blir rena så rekommenderas engångs blästerspetsar.

Borr och filhantering

För att underlätta borr-och filhantering rekommenderas låsbara ställ. Om det finns risk för intorkning av biologiskt material ska borr och filar läggas i alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med korrosionsinhibitor i väntan på rengöring i ultraljudsbad. Där efter desinfekteras borren i en diskdesinfektor.

Eftersom det är svårt att säkerställa att borren blir rena så rekommenderas engångsborr.

Borr till sterilt ingrepp

Flergångsborr som ska användas vid sterilt ingrepp rengörs och desinfekteras enligt ovan och förpackas därefter i papper/plastpåse och steriliseras i autoklav. Sterila engångsborr är att föredra.

Rotkanalsfilar

Rotkanalsfilor för flergångsbruk rengörs i ultraljudsapparat före desinfektion i diskdesinfektor. Rotkanalsfilarna förpackas därefter i papper/plastpåse och steriliseras i autoklav.

I första hand rekommenderas engångsfilor som är förpackade och steriliserade av tillverkaren.

Dac

Samma funktion som en diskdesinfektor. Godset blir desinfekterat och instrumenten blir smorda.

För att förlänga EMS-handstyckens hållbarhet, torka ur eventuell olja i kammaren med en luddfri trasa innan körning i avsett program. Fyll i signeringslista.

Varje vecka:

- Rengör kammaren och avloppsfiltret.
- Kontrollera adaptrar och o-ringar samt olja.

Varje månad:

- Byt avloppsfiltret.
- Efter 2500–3000 körningar larmar Dac att det är dags för service. Kontakta företaget för service.

Autoklivering

Det är viktigt att instrumenten är rengjorda och desinfekterade för att uppnå ett fullvärdigt steriliseringsresultat. Autoklivering innebär sterilisering med fuktig värme mellan en temperatur av +120 grader och + 134 grader.

- Utför före dagens steriliseringar ett läckage-/vakuumtest.
- Efter vakuumtest ska ett ångpenetrationstest (Helix) utföras. Testet körs ensamt i kammaren på det testprogram som finns på autoklaven. Dokumentera resultatet i signeringslista och teststickan slängs. Efter godkänt resultat kan autoklaven användas för dagens körning.
- Vid varje körning använd packad TST-sticka som mäter tid, ångpenetration samt temperatur, dvs förhållandet som rått inuti papper/plastpåsen under körningen. Dokumentera i signeringslista och släng teststickan.
[Signeringslista autoklav varje morgon och varje körning, FTV.](#)
- Dokumentera resultatet av varje process. Vid digital processlagring alternativt minneskort eller USB minne – spara till dator en gång i månaden.
- Märk förpackningen utanför sterilpåsens svetsrand med sista utgångsdatum.
- Vid lastning av instrument ska godset ligga fritt, det vill säga instrument och förpackningar får ej ligga på varandra. Det spelar ingen roll om pappret är uppåt eller nedåt.
- Kontrollera vid urlastning att förpackningarna är intakta och torra. När förpackningarna är våta eller trasiga måste de packas om i ny förpackning och steriliseras åter.
- Kontroller dokumenteras på checklista. (SIS-TR 46:2014).
- Dokumentation avseende steriliseringsprocessen ska sparas den tid för spårbarhet som bestäms i enhetens kvalitetsdokumentation.
- Bruten förpackning får inte återförslutas och omsteriliseras.

Följande ska steriliseras:

- Operationsinstrument.
- Rotbrickor.
- Andra instrument som används vid sterila ingrepp.

Hållbarhet autokliverade instrument

- Det är tillverkarens anvisningar som gäller, och det finns ingen standard som styr hållbarhetstiden. Förpackningsmaterial och dess förslutning ska vara godkänt enligt standard SS-EN ISO 11607-1 och 11607-2. Standarderna beskriver vilka krav som ska ställas på förpackningsmaterial, förpackningar och sterilbarriärsystem.

Maximala hållbarhetstider vid tillverkning av autoklavpåse enligt standard SS-EN ISO 868 förutsätter optimal förvaring och hantering.

- Detta protokoll ska signeras och godkännas av utsedd ansvarig person på kliniken.
- Pärmen med detta dokument ska finnas tillgängligt under autoklavens hela livstid.

Paketering, märkning och förvaring av sterila instrument

Ytor där man förvarar rent och sterilt gods ska torkas med alkoholbaserat ytdesinfektion med rengörande effekt minst 1 gång i månad.

All hantering ska ske med nyspritade händer.

Vassa instrument och saxar kan förses med instrumentskydd. Instrument ska förpackas i steriliseringspåse (papper/plast) så att gripdelen ligger mot öppningssidan på påsen. Förseglingen sker med svets. Batchetikett sätts på steriliseringspåse efter autoklaveringen.

Varje förpackning ska vara försedd med batchetikett som anger datum och löpnummer samt med sista förbrukningsdag och ev. autoklavnummer så att den kan hänföras till en enskild sterilomgång. För att kunna spåra en viss körning till enskild patient ska batchetikettens uppgifter skrivas in i T4- journalen, finns som fras Sterilkontroll.

Efter steriliseringen ska förpackningarna av sterilt material skyddas för mekanisk åverkan, solljus, fukt och damm samt lagerhållas vid normal rumstemperatur. Sterilt material ska förvaras i särskilt skåp eller annat slutet förråd.

Sterilt material och instrument som lämnat lagringsutrymmet tas inte in i utrymmet igen.

Förvara inte gods med olika renhetsgrader på samma hylla eller i samma låda.

För mer information: Handbok för grundläggande rekommendationer för lagerhållning, hantering och transport av sterila medicintekniska produkter inom hälso-och sjukvård, tandvård och djursjukvård [SIS-TR 57:2020](#).

Sista körningen av diskdesinfektor

Stängningsrutiner för körning av orent gods i diskdesinfektor:

- Kliniker som har diskdesinfektor med torkprogram kan köra maskinen på kvällen. Det ska stå tydligt i diskdesinfektorns display att maskinen har kört det

långa programmet och att godset är rent. Om luckan öppnas automatiskt på kvällen ska disken köras igen vid nästkommande morgon.

- För kliniker som inte kan köra diskdesinfektor på kvällen ska det finnas en lokal rutin på hur sista körningen hanteras. Det är inte tillåtet att köra ett snabbprogram på kvällen. Då detta program inte innehåller något torkprogram skadas instrumenten om de står blöta över natten.

Rutin för diskbänksavskiljare vid dagens slut

- Blanda 0,25 dl Recyclean R med 1 liter vatten, häll i vasken.
- Skölj med 2 liter vatten. [Signera](#).
- Torka av alla ytor med alkoholbaserad ytdesinfektion med rengörande effekt.

Renhetsgrader

Desinfekterade produkter

Desinfekterad produkt omfattar instrument som kommer i kontakt med hud och slemhinnor, men inte är avsedda att penetrera steril vävnad.

Exempel på desinfekterade produkter är instrument för:

- undersökning.
- protetik.
- kariesbehandling.
- depuration.

Exempel på övriga instrument där renheten ska bibehållas:

- ultraljudshandstycken.
- ficksonder.
- borr.
- turbiner.
- hand och vinkelstycken.

Sterila produkter

Instrument som är avsedda att penetrera slemhinnor och där kommer i kontakt med steril vävnad ska vara sterila.

Exempel på instrument som behöver vara sterila:

- Kirurgiska instrument som extraktionstånger, hävlar, skalpell etc.
- Instrument vid kirurgisk parodontal behandling.
- Rotbehandlingsinstrument för ingrepp i pulparum och rotkanaler.

- Kanyler för lokalanestesi

Vid tillfällig stängning av klinik

Se rutinen för [Tillfällig stängning av klinik, checklista, FTV, Region Uppsala.se](#)

Dokumenthistorik

Författare: Folk tandvårdens hygienråd bestående av Yvonne Andersson, Carina Eriksson, Sten Hellström, Elisabeth Mårtensson, Fredrik Idving, Bitá Lindekrans

2020-04-29, Revisionsdatum.

2021-05-07, Hygienrådet, uppdatering syns i rött fram till nästa revidering.

2021-09-14 Bitá Lindekrans Förtydligande av Autoklav rutiner.

2022-08-01 Bitá Lindekrans och Maria Minneborn Wessel, En ny version baserad på senaste Hobit, upplaga 2.

2022-12-30 Bitá Lindekrans, Maria Minneborn Wessel Reviderade version baserad på den senaste HOBIT 2:a upplaga.

2023-02-01 Bitá Lindekrans, alternativet munskydd klass II och skyddsglasögon är borttagen.

2023-02-14 Bitá Lindekrans, Batchetikett sätts på steriliseringspåse efter autoklaveringen och länk till Kanylhantering.

2023-03-22 Bitá Lindekrans, lagt till Hygienombudets ansvar under roller och ansvar.

2023-03-31 Bitá Lindekrans, lagt till luppglasögon.

2023-04-05 Bitá Lindekrans, ny signeringslista.

2023-06-22 Bitá Lindekrans, lagt till info om hennatatuering.

2023-08-30 Bitá Lindekrans, lagt till arbetsledarens roll.

2023-11-07 Bitá Lindekrans, tillgänglighetsanpassning.

2023-12-07 Bitá Lindekrans, ändring för användning av huvudduk.

2024-01-03 Bitá Lindekrans, Skägg får inte hänga ner i arbetsområdet och vid op ska det täckas med skäggskydd eller op-hjälm.

2024-05-21 Bitá Lindekrans, lagt till länk till Tillfälligt stängning av klinik.

2024-08-21 Bitá Lindekrans, lagt till rutin för städning av skåp och lådor i behandlingsrum.

2025-02-24 Åsa Lantz, Karin Karlsson, Fredrik Idving, Hela dokumentet reviderat.

Författare:

Bitu Lindekrans i samråd med Fredrik Idving, Maria Minneborn Wessel, Åsa Lantz, Elisabeth Mårtensson

Länkar

1. Användning av personlig skyddsutrustning AFS 2001:3

<https://www.av.se>

2. Arbetsmiljölagen (977:1160)

<https://www.av.se>

3. Basal hygien inom hälso- och sjukvård SOSFS 2015:10

<https://www.socialstyrelsen.se>

4. Vårdhandboken

<https://www.vardhandboken.se>

5. Hantering av smittförande avfall från hälso- och Sjukvården. SOSFS 2005:26

<https://www.socialstyrelsen.se>

6. Ändring i föreskrifterna och allmänna råden (SOSFS 2005:26) om hantering av smittförande avfall från hälso- och sjukvården SOSFS 2009:19

<https://www.socialstyrelsen.se>

7. Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9

<https://www.socialstyrelsen.se>

8. Smittrisker AFS 2018:4

<https://www.av.se>

9. Processer för rengöring, desinfektion och sterilisering, SIS-TR 46:2014

<https://www.sis.se>

10. Socialstyrelsen

<https://www.socialstyrelsen.se>

11. Smittskyddslagen

<https://www.riksdagen.se>

12. Att förebygga vårdrelaterade infektioner

Ett kunskapsunderlag från Socialstyrelsen april 2006.

<https://www.folkhalsomyndigheten.se>

13. Sveriges kommuner och landsting.
PPM-mätning av följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler

<https://skr.se>

14. BOV. Bygghälsa och vårdhygien

<https://www.sfvh.se>

15. Livsmedelsverket. SLVFS:30 Dricksvatten

<https://www.livsmedelsverket.se>

13. SFVH Svensk Förening för Vårdhygien.

<https://www.sfvh.se>

Riktlinjer för vårdhygien inom svensk tandvård, [HOBIT](#)

14. Tandvårdslagen 1985:125

<https://www.riksdagen.se>

15. Patientsäkerhetslagen 2010:659

<https://www.riksdagen.se>

16. Textil – Textilier behandlade i tvätterier – Kontrollsystem för biokontamination.

<https://www.sis.se>

17. Hygien och smittskydd i tandvården - Att förebygga infektioner

Mikael Zimmerman och Klas Sjöberg 2018

ISBN 978-91-7741-055-3 Gothia Fortbildning AB

18. Rengöring, desinfektion och Sterilisering av Medicintekniska Produkter Teknisk rapport

[SIS-TR 57:2020](#)

Signeringslistor:

Signeringslista [DAC](#)

Signeringslista [Diskdesinfektor – varje dag och varje körning](#)

Signeringslista [Autoklav varje morgon och varje körning, FTV](#)

Signeringslista [Hygiengenomgång Behandlingsrum](#)

Signeringslista [Härdljuslampa](#)

Signeringslista [Diskbänkavskiljare](#)

Signeringslista [Städning av skåp och hyllor i förråd en gång i månad, FTV](#)

Signeringslista [Månad-och veckokontroller i sterilen, FTV](#)

